

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI**

**MUHAMMAD AL-XORAZMIY NOMIDAGI
TOSHKENT AXBOROT TEXNOLOGIYALARI UNIVERSITETI**

"TASDIQLAYMAN"
Televizion texnologiyalar fakulteti dekani
E. Nazirova
2025-yil

**RAQAMLI VIDEOKAMERALAR
fani bo'yicha**

SILLABUS

Kunduzgi bo'lim uchun

Bilim sohasi:	600000	-	Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari
Ta'lim sohasi:	610000	-	Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari
Ta'lim yo'nalishi:	60611100	-	Televizion texnologiyalar (Telestudiya tizimlari va ilovalari)

Modul / FAN SILLABUSI

Fan nomi	Raqamli videokameralar
Fan turi:	tanlov
Fan kodi:	TTS1446
Bosqich:	3
Semestr:	6
O'qitish shakli:	kunduzgi
Umumiy soatlar soni:	180
Ma'ruza	42
Amaliyot	30
Laboratoriya	-
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	108
Kreditlar soni:	6
Bilimini aniqlash:	yozma
Fan tili:	o'zbek

Fanning maqsadi (FM)

FM 1	Raqamli videokameralar fanini o'qitishning asosiy maqsadlaridan biri bu malakali TV va media mutaxassislarini tayyorlashdir. Fan talabalarning videokameralarga oid bilimini shakllantirishga yordam beradi. Fanda zamonaviy televizion videokameralar, suratga olishda ishlatiladigan asbob-uskunalar, apparatlar, ularning tuzilishi, ishlash prinsiplari va qo'llanilishi bilan tanishtiriladi.
-------------	--

Kursga qo'yiladigan boshlang'ich talablar

1.	Televizion ishlab chiqarish asoslari
-----------	--------------------------------------

Ta'lim natijalari (TN)

Bilimlar jihatdan:

TN 1	Videokamera texnologiyalarining kelib chiqish tarixi haqida tasavvurga ega bo'ladi;
TN 2	Kameralar qismlari va ishlatish qonun-qoidasini o'zlashtiradi;
TN 3	Obyektivlar turlari, texnik va badiiy imkoniyatlarini o'rganadi;
TN 4	Qo'shimcha apparaturalar, kran, rels, stabilizator kabi turli yordamchi asbob uskunalarni ishlatish prinsiplarini o'zlashtiradi.

Ko'nikmalar jihatdan:

TN 5	Raqamli videosyomka usullarini mustaqil ravishda amalda qo'llay oladi;
TN 6	Harakatlanuvchi kamera bilan ishlashni o'rganadi;
TN 7	Stabilizator va dronlarni boshqarishni biladi;
TN 8	Kadr kompozitsiyasi bo'yicha amaliy ko'nikmaga ega bo'ladi.

Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)

M1	Kirish, fan bilan tanishish, kamera va kinematografning roli	Soatlar	2
-----------	--	----------------	---

M2	Ekran kliplari va qisqa metrajli filmlar	2
M3	Kompozitsiya va kadrlash	2
M4	Kadr o'Ichamlari terminologiyasi	2
M5	Obyektiv tanlovi, Ekspozitsiya/F-Stop/Shutter/ISO	2
M6	Uchinchi o'Ichamni hosil qilish (Depth of field)	2
M7	Kamerani boshqarish	2
M8	Kamera harakati, qo'zg'almas kamera	2
M9	Panorama usuli, rels-arava (Dolly), qo'lda suratga olish	2
M10	Hissiy ta'sir uchun yoritish usullari	2
M11	Yoritish terminologiyasi va tushunchalari	2
M12	Rang harorati, yoritish moslamalarining turlari	2
M13	Yorug'likni nazorat qilish, Grip, Box, Diffuziya uskunalari	2
M14	Kunduzgi tashqi yoritish texnikalari	2
M15	Qaytgan/tarqalgan quyosh nuri tushunchalari	2
M16	Suratga olish va uzluksizlik qoidalari, sahnani qamrab olish	2
M17	180 gradusli chiziq va revers qoidasi	2
M18	Kamera uchun sahnani bloklayish va joylashtirish	2
M19	Qo'shimcha ovoqli yoritish	2
M20	Yakuniy rangni tuzatish jarayoni	2
M21	Nazariy ishlar tahlili	2
Jami		42
Mashg'ulotlar shakli: Amaliyot (A)		Soatlar
A1	Suratga olish texnikasi va media studiya bilan tanishish	2
A2	Videokameraning asosiy qismlari bilan tanishish	2
A3	TJK kameralari bilan ishlash	2
A4	Telestudiya kameralari bilan ishlash	2
A5	Kinokameralar bilan ishlash	2
A6	DSLR kameralari	2
A7	Kuzatuv kameralari	2
A8	Obyektivlarni va fokusni boshqarish	2
A9	Ekspozitsiyani boshqarish	2
A10	Shtativlar va golovkalar bilan ishlash	2
A11	Kran bilan ishlash	2
A12	Rels-aravani boshqarish	2
A13	Stabilizatorni boshqarish	2
A14	Dron bilan ishlash	2
A15	Svetofiltrlarni ishlatish	2
Jami		30

Mustaqil ta'lim (MT)		Soatlar
MT 1	Ma'ruzada o'tilgan mavzularni adabiyot va ma'ruza matnlaridan foydalanib mustahkamlash	30
MT 2	Amaliy mashg'ulotlar materiallarini mavzu bo'yicha adabiyotlar va uslubiy ko'rsatmalardan foydalanib o'zlashtirish	30
MT 3	Har bir talabning akademik o'zlashtirish darajasi va qobiliyatini hisobga olgan holda tanlangan mavzular bo'yicha 1 ta referat	48

	tayyorlash: 1. Studiya telekamaralari 2. ARRI va RED kinokamaralari 3. Obyektivlar turlari va xususiyati 4. Videokamaralarni sozlash ishga tayyorlash 5. Videokamerada ekspozitsiyani boshqarish 6. Ronin stabilizatori bilan ishlash 7. Kran va rels-telejkalar bilan ishlash 8. KTS stansiyasi texnologiyasi 9. Kamera uchun yorug'lik filtrlari 10. Videokamerada oq balansni boshqarish	
	Jami:	108

Ta'lim strategiyasi

TV va kinoindustriyada raqamli texnologiyalar fanini o'qitish ta'limning kredit tizimi asosida ma'ruza, amaliyot mashg'ulotlari, taqdimotlar, hamda mavzu bo'yicha vazifalar va mustaqil topshiriqlarni o'z ichiga oladi.

Ma'ruza, amaliyot ishlariga oid o'quv materiallarida ko'rsatilgan mavzular bo'yicha nazariy va amaliy ma'lumotlar beriladi, amaliyot ishlarini bajarish va natijalarni hisoblash tartibi tushuntiriladi. Kurs bo'yicha qo'yilgan o'quv materiallari talabalar tomonidan mustaqil o'rganiladi, amaliyot ishlari talabalar tomonidan individual tarzda bajariladi.

Talabalar quyidagi materiallardan foydalanish imkoniga egadirlar:

- Elektron shakldagi ma'ruza matnlari;
- Har bir mavzuga doir taqdimot materiallari;
- Amaliyot mashg'ulotlariga doir uslubiy ko'rsatmalar;
- Har bir dars mavzusi yuzasidan nazorat savollari;
- Elektron shakldagi darsliklar va qo'llanmalar.

Ma'ruza davomida, talabaga taqdimot materiallari orqali mavzu yuzasidan kerakli bo'lgan konsepsiyalar yetkazib beriladi. Talabalarga mavzuni yanada mustahkamlashlari uchun prezentasiyalar, darsliklar, o'quv qo'llanmalari va boshqa o'quv-uslubiy mahsulotlardan foydalanish bo'yicha ko'rsatmalar beriladi. Talabalarining mavzuni o'zlashtirish darajasini tekshirish maqsadida, har bir mavzudan so'ng nazorat savollari beriladi.

Amaliyot mashg'ulotlarda har bir mavzu bo'yicha masalalarni yechish bo'yicha materiallar, prezentasiyalar, ko'rsatmalar talabalarga taqdim etiladi, shuningdek, mavzuni o'zlashtirish darajasini tekshirish maqsadida topshiriqlar beriladi.

Ma'ruza va amaliyot mashg'ulotlarining barcha mavzularini to'la o'zlashtirgan talabalarga yakuniy nazoratda ishtirok etishga ruxsat etiladi. Talaba semestr oxirida universitetga kelib, yakuniy nazorat topshiradi.

Reyting baholash turlari	%	O'tkazish vaqti
Joriy baholash:	20	
Amaliy mashg'ulotlarda faolligi, amaliy topshiriqlarni o'z vaqtida bajarganligi uchun kriteriyalar: 1-amaliy ish (kadrlash, otyezd-nayezd, panorama, harakat usullari) ko'rigi va tahlili uchun: 3% 1-amaliy ishni topshirgani uchun: 6% 1-amaliy ishda faollik uchun: 1%	10	Semestr davomida
2-amaliy ish (tashqi va ichki reportaj, blits, yoritilgan-intervyu) ko'rigi va tahlili uchun: 3% 2-amaliy ishni topshirgani uchun: 6% 2-amaliy ishda faollik uchun: 1%	10	Semestr davomida

Oraliq baholash:		30	
Oraliq nazorat 2 ta nazariy savoldan iborat yozma ish (ma'ruzachi o'qituvchi tomonidan qabul qilinadi, savollar o'tilgan mavzular asosida tuziladi).		15	14-hafta
Mustaqil ta'lim topshiriqlarining o'z vaqtida va sifatli bajarilishi: - referat tayyorlash: 5 % - taqdimot tayyorlash va uni mosligi: 5% - mavzini himoya qilish: 5 %		15	Semestr davomida
Yakuniy nazorat (3 ta nazariy savoldan iborat yozma ish, savollar o'tilgan mavzular asosida tuziladi).		50	16-hafta
№	Yakuniy nazoratda baholash mezonlari	Maksimal ball	Tavsif
1	Savollarni to'liq anglab, to'g'ri va to'liq javob berish	6-10	Savolning barcha jihatlarini to'liq yoritish, to'g'ri ifodalar, xatolarsiz tushuntirish, misollar, ta'riflar, tasniflar, prinsipardan foydalanilgan bo'lishi.
2	Yozma bayon aniq tuzilgan va imloviy saviyaga ega bo'lishi	5	Javob tuzilmasi aniq (kirish, asosiy qism, xulosa), imloviy va uslubiy xatolarsiz tushunarli yozilgan bo'lishi.
3	Kasbiy terminologiyadan tog'ri foydalanish	3	Mavzuga mos ilmiy va texnik terminlardan to'g'ri va o'rinli foydalanish.
	1 ta oson savol uchun jami	14	
	2 ta qiyin savol uchun jami	18	
		JAMI:	100

Asosiy adabiyotlar

- Owens J. Television Production. 17th edition. New York NY: by Routlege, 2020. - 430 p.
- Ismailov K.S. Raqamli videokameralar. O'quv qo'llanma. "Aloqachi", 2024. -175 b. Elektron: tuit.uz//

Qo'shimcha adabiyotlar

- Peter W. Digital video camerawork. Focal press. 1st edition, England. 2000, 230 p.
- Abduraximova S.V., Boymurodov B.E. Audio video montaj. Ucheb.posobie. – Tashkent: "Metodist nashriyoti", 2024. – 182 s.
- Kelby S. The Digital Photography Book, Peachpit Press, 1st edition, 2006. 240 p.
- Bazarbaev B., Xidirova K, Tashmuxeimedova G., Marizaeva N., "Raqamli fotografiya" T.: "Aloqachi", 2017. - 346 b.

Elektron vositalar

- www.mtrk.uz
- https://edit.educ.ttu.edu/site/jcheon/manual/digital_photography.pdf
- www.ziyonet.uz

8. <http://https://books.google.co.uz/books?id=Ebce46WE7tEC&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>
9. https://books.google.co.uz/books?id=zBEsyKrQvroC&printsec=copyright&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Ismailov Kamolitdin
E-mail:	arricam33@mail.ru
Telefon raqami:	97 735 76 01
Tashkilot:	Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent Axborot Texnologiyalari Universiteti, "Televizion va media texnologiyalar" kafedrası
Taqrizchilar:	Yusupova N.Y. – Muhammad al-Xorazmiy nomidagi TATU, "Televizion va media texnologiyalar" kafedrası dotsenti, s.f.f.d., (PhD). Oripov Q.U. – "O'zbekiston MTRK Mediamarkazi" DUK "Tasvirga tushirish texnikasi" bo'limining ko'chma television stansiyasi bo'yicha yetakchi mutahassisi.

Mazkur sillabus Universitet Kengashining 2025-yil "29" 04 dagi 814750(750) -sonli yig'ilish bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

Mazkur sillabus Televizion texnologiyalar fakulteti Kengashining 2025-yil "dd" 04 dagi 9 -sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

Mazkur sillabus "Televizion va media texnologiyalar" kafedrasining 2025-yil "15" 04 dagi 33 -sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv boshqarma boshlig'i

A. Ergashev

Kafedra mudiri

F. Nuraliyev

Tuzuvchi

K. Ismailov